

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої ради ХДАЕУ
протокол від 23.04.2026 № 12

Введено в дію:

наказ від 24.04.2026 р. № 16-ОД

ПОЛОЖЕННЯ

про вибіркові дисципліни

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Підготовка фахівців з вищою освітою у Херсонському державному аграрно-економічному університеті (далі за текстом – Університет) здійснюється за освітніми програмами у межах ліцензованих спеціальностей/освітніх програм підготовки бакалаврів, магістрів, докторів філософії відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових актів, що регулюють здійснення освітньої діяльності, вимог стандартів вищої освіти, стратегії розвитку та місії Університету.

1.2. Положення про вибіркові дисципліни (далі за текстом – Положення) розроблено з метою конкретизації процедури формування переліку, подальшого вибору та вивчення освітніх компонентів із циклу вільного вибору здобувачами першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівнів вищої освіти.

1.3. Вибіркові освітні компоненти – це навчальні дисципліни, що вводяться закладом вищої освіти для більш повного задоволення освітніх та кваліфікаційних запитів здобувачів вищої освіти, відповідно до сучасних потреб суспільства, посилення їх конкурентоспроможності на ринку праці, ефективного використання можливостей закладу вищої освіти, врахування регіональних та галузевих потреб, формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів, у тому числі з урахуванням обов'язкових до вивчення компонентів, визначених чинним законодавством України.

1.4. Вибіркові освітні компоненти уможливають поглиблену підготовку у сфері майбутньої професійної діяльності; сприяють академічній мобільності здобувачів та реалізують їх особисті інтереси; дозволяють здійснювати впровадження спеціалізацій у межах базової спеціальності з метою формування компетентностей здобувачів у відповідності до сучасних вимог ринку праці.

1.5. При формуванні індивідуальної освітньої траєкторії здобувач має право посилювати фахові компетентності та програмні результати навчання шляхом обрання дисциплін вільного вибору із каталогу фахової підготовки та/або розширювати формування загальних компетентностей та програмних результатів шляхом обрання дисциплін з каталогу загальної підготовки, або поєднувати цей вибір, що відображається в індивідуальному навчальному плані.

2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ВІЛЬНИЙ ВИБІР ДИСЦИПЛІН

2.1. У навчальних планах та освітніх програмах освітні компоненти поділяються на:

- обов'язкові – не більше 75 % загального обсягу освітньої програми, перелік яких визначається загальними і фаховими компетентностями, програмними результатами навчання, визначеними Стандартами вищої освіти та законодавством України з питань освіти;
- вибіркові – не менше 25 % загального обсягу освітньої програми.

2.2. Вибіркові дисципліни поділяються на:

- дисципліни вільного вибору фахової підготовки;
- дисципліни вільного вибору загальної підготовки.

2.3. Обсяг однієї дисципліни вільного вибору загальної підготовки становить 3 кредити ЄКТС (90 годин). Обсяг однієї дисципліни вільного вибору фахової підготовки становить не менше 3 кредитів ЄКТС (90 годин).

2.4. Вивчення дисциплін вільного вибору для здобувачів першого (бакалаврського) рівня може розпочинатися з I семестру; для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти – з II семестру; для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – з III семестру.

2.5. Вибіркова компонента освітньої програми становить:

- для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з терміном навчання 3 роки 10 місяців (240 кредитів ЄКТС) не менше 60 кредитів ЄКТС / 1800 годин;

- для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з терміном навчання 1 рік 4 місяці (90 кредитів ЄКТС) не менше 23 кредити ЄКТС / 690 годин;

- для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з 4-річним терміном навчання (60 кредитів ЄКТС) не менше 15 кредитів ЄКТС / 450 годин.

2.6. Реалізація вільного вибору здобувачів вищої освіти передбачає вибір окремих дисциплін з каталогів, що знаходяться на сайті Університету, щорічно оновлюються та оприлюднюються з презентаційними матеріалами до 01 лютого поточного навчального року для ознайомлення та голосування здобувачів на наступний навчальний рік. При цьому окремі дисципліни можуть бути включені до переліку без права вибору здобувачами у зв'язку з обов'язковістю їх вивчення, визначеною чинним законодавством України у сфері освіти.

Каталоги дисциплін вільного вибору формуються навчально-методичним відділом Університету за поданням завідувачів кафедр Університету.

2.7. Вибіркова освітня компонента загальної підготовки запроваджується для вивчення за умови чисельності зведеної групи не менше 20 осіб (окрім здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти). Вибіркова освітня компонента фахової підготовки запроваджується для вивчення за умови чисельності зведеної групи не менше 12 осіб (окрім здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти).

2.8. Для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти вибір освітніх компонентів можливий з переліку дисциплін вільного вибору для інших рівнів вищої освіти (не нижче другого (магістерського) за умови дотичності обраних дисциплін до тематики дисертаційного дослідження).

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБІРКОВИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

3.1. Викладання вибіркового освітнього компонентів можуть здійснювати всі кафедри може здійснюватися на всіх кафедрах Університету

за умови відповідного кадрового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти з метою створення індивідуальної освітньої траєкторії навчання за обраними освітніми програмами.

3.2. Навчально-методичний відділ Університету аналізує можливості кафедр щодо викладання дисциплін вільного вибору. Основними критеріями є: кадрове забезпечення (базова освіта, науковий ступінь, вчене звання педагогічного, науково-педагогічного працівника, тема підвищення кваліфікації, досвід викладання даної дисципліни, особистий рейтинг викладача та результати професійної діяльності викладача відповідно до чинних Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності); навчально-методичне забезпечення; матеріально-технічне забезпечення викладання дисципліни вільного вибору.

3.3. Вибіркові освітні компоненти циклу фахової підготовки кожної спеціальності відповідного рівня вищої освіти повинні узгоджуватися з освітніми програмами та навчальними планами.

4. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

4.1. Начальник навчально-методичного відділу здійснює контроль наявності дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти у навчальних та робочих навчальних планах, перевіряє наявність відповідного кадрового та навчально-методичного забезпечення.

4.2. Факультети до кінця жовтня поточного року подають начальнику навчально-методичного відділу службові записки, що містять назви вибіркового дисциплін, пропонувані для вільного вибору здобувачів вищої освіти, з відповідними презентаційними матеріалами, зазначення семестру викладання та обсягів вибіркового дисциплін (кредитів ЄКТС), форм контролю за формою у Додатку 1.

4.3. З метою урахування сучасних вимог ринку праці та потреб здобувачів вищої освіти у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії сформовані каталоги вибіркового дисциплін виносяться на обговорення представниками студентської спільноти та ради роботодавців (протягом листопада поточного року).

4.4. Після ознайомлення з презентаційними матеріалами, здобувачі вищої освіти мають обрати дисципліни вільного вибору відповідно до курсу навчання, освітньої програми, семестру вивчення шляхом голосування на сайті Університету.

Організація вибору дисциплін на наступний курс навчання забезпечується деканатами факультетів на попередньому курсі навчання (протягом березня поточного року) шляхом заповнення електронної форми для голосування на сайті Університету в особистому кабінеті студента. У разі виникнення непереборних сил, в окремих випадках, якщо вибір дисциплін

здобувачами вищої освіти здійснюється шляхом подання письмової заяви на ім'я декана факультету, заява зберігається в деканаті протягом усього терміну навчання.

4.5. Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснюють вибір дисциплін з оприлюднених каталогів не пізніше листопада поточного навчального року шляхом заповнення електронної форми для голосування на сайті Університету в особистому кабінеті студента.

Здобувачі, які зараховані до контингенту студентів 2,3 курсів зі скороченим та/або нормативним терміном навчання, обирають дисципліни вільного вибору із сформованого переліку на поточний навчальний рік шляхом написання письмової заяви під час укладання договору про навчання.

4.6. Обрані дисципліни вільного вибору здобувачів (з урахуванням їх кількості згідно з передбачуваним контингентом студентів зведених груп) вносять до робочих навчальних планів спеціальностей на наступний навчальний рік.

4.7. Якщо здобувач вищої освіти із поважної причини не зміг вчасно обрати дисципліну вільного вибору, він, за наявності відповідних документів, звертається до навчально-методичного відділу із заявою щодо зарахування цього здобувача до зведених груп сформованого переліку на поточний навчальний рік.

4.8. Здобувач вищої освіти, який знехтував своїм правом вибору дисциплін вільного вибору, буде розподілений навчально-методичним відділом із за погодженням з керівництвом факультету у сформовану групу з дотриманням оптимізаційних механізмів навчальних груп та потоків.

4.9. Навчально-методичний відділ опрацьовує результати голосування здобувачів вищої освіти протягом квітня поточного року, формує навчальні групи та не пізніше червня передає на відповідні кафедри навчальне навантаження за обраними дисциплінами.

4.10. Здобувачі вищої освіти в односторонньому порядку не можуть відмовитись від вивчення обраних дисциплін вільного вибору. Відмова від вивчення дисципліни вільного вибору тягне за собою академічну заборгованість, за що здобувач вищої освіти може бути відрахований з Університету.

4.11. У разі недостатньої кількості результатів голосування здобувачів вищої освіти для формування навчальних груп з вивчення дисциплін вільного вибору студентам пропонується переглянути свій вибір (протягом березня поточного року).

4.12. Після остаточного формування і погодження зведених груп з вивчення вибіркового дисциплін, інформація про вибірково дисципліни вноситься до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

4.13.3 метою забезпечення зручності у формуванні розкладу академічних занять для вивчення вибіркового дисциплін загальної підготовки у масштабах Університету виділяється, як правило, перша пара у розкладі;

для вивчення вибіркових дисциплін фахової підготовки залучаються будь-які пари відповідно до розкладу (зазвичай 4-6 пари).

4.14. Сформовані списки студентів для вивчення дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти оформлюються наказом ректора.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Положення набирає чинності з моменту його затвердження рішенням Вченої ради університету та введення в дію наказом ректора.

5.2. Зміни та доповнення до Положення вносять шляхом викладення його в новій редакції.

Начальнику НМВ
Ім'я ПРІЗВИЩЕ
Зав. кафедри

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

СЛУЖБОВА ЗАПИСКА

Доводжу до вашого відома перелік вибіркових навчальних дисциплін циклу загальної/фахової підготовки у 2026-2027 н.р. першого (бакалаврського)/другого (магістерського)/третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти денної/заочної форми навчання спеціальності _____ ОПП _____.

Назва дисципліни	Викладач	Обсяг кредитів	Лекції (год.)	Пр. заняття (год.)	Самост. Робота (год.)
Курс, семестр					
Кількість дисциплін, які обираються - ____					

Зав. кафедри

Ім'я ПРІЗВИЩЕ